

Ordu İlinde Yer Alan Balıkçılık Kıyı Yapıları Üzerine Bir Araştırma

An Investigation on the Coastal Fishing Structures Located in Ordu Province

Naciye Erdoğan Sağlam^{1*}, Serap Samsun¹¹Ordu Üniversitesi, Fatsa Deniz Bilimleri Fakültesi, Balıkçılık Teknolojisi Mühendisliği Bölümü, Ordu-TÜRKİYE*Sorumlu Yazar: nes-34@hotmail.com

Gönderim: 26.09.2024

Kabul: 06.11.2024

Yayın: 01.03.2025

Alıntılama: Erdoğan Sağlam, N., & Samsun, S. (2025). Ordu ilinde yer alan balıkçılık kıyı yapıları üzerine bir araştırma. *Acta Aquatica Turcica*, 21(1), 061-073. <https://doi.org/10.22392/actaquatr.1555928>

Özet: Bu araştırma Ordu il sınırları içerisinde bulunan 9 adet balıkçı barınağı ve 4 adet çekek yerinin alt ve üst yapısal durumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre barınakların tümünde elektrik, su, fener ve ağ tamir yeri, 4'ünde buz üretim ünitesi, soğuk hava deposu ve güvenlik, 6'sında balıkçı lokali, 7'sinde ağ ve malzeme deposu ve 3'ünde idari bina bulunduğu tespit edilmiştir. Çekerk yerlerinin sadece bir tanesinde elektrik, su ve ağ ve malzeme deposu bulunduğu belirlenmiştir. Kıyı yapılarının tamamında satış yeri ve ilk yardım birimi bulunmamaktadır. Ordu ilinde alt yapı ve üst yapı imkanlarının tamamıyla sağlandığı ideal bir kıyı yapısının bulunmadığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler

- Balıkçılık kıyı yapıları
- Balıkçı barınakları
- Alt ve üst yapı
- Ordu

Abstract: This research was carried out to determine the infrastructural and superstructural conditions of 9 fishing ports and 4 boad yards located within the province of Ordu. According to the results of the study, it was determined that all of the fishing ports had electricity, water, lighthouse and net repair area, 4 had ice production unit, cold storage and security, 6 had fishermen's clubhouse, 7 had net and material storage and 3 had administrative building. It was determined that only one of the boad yards had electricity, water and net and material storage. There are no sales place and first aid unit in all of the coastal structures. It has been observed that there is no ideal coastal structure in Ordu province where infrastructure and superstructure facilities are fully provided.

Keywords

- Coastal structures for fisheries
- Fishing ports
- Substructure and superstructure
- Ordu

1.GİRİŞ

Balıkçı barınakları olarak adlandırılan balıkçılık kıyı yapıları tarım sektöründe değerlendirilmekte ve çok sayıda balıkçı teknesi veya gemi filosuna sığınak, bağlanma ve bakım-onarım olanağı sunmaktadır (Balık ve Topçu, 2013). Deniz ve tatlı su kaynaklarının etkili bir şekilde korunması ve sürdürülebilir yönetimi, sucül ekosistemlerin korunması ve balıkçılık faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi açısından önemli rol oynayan balıkçılık kıyı yapıları, sektörün üretim alanları olan denizlere ya da iç sulara açılan kapısı, avlanan ürünlerin karaya çıkış ve kontrol noktası, sağlıklı ürün arzının ilk halkası ve sektörün pazarlama merkezlerine açıldığı ağ-geçit olmaları nedeniyle balıkçılık için son derece önemli yapılardır

(Huntigon vd., 2015). Balıkçılar için balıkçı barınakları ve çekek yerlerinin kıyılara gelişigüzel yapılması, amaç dışında kullanılması veya plansız inşa edilmesi hizmet açısından problemler yaratmakla birlikte, bu kıyı yapılarının sektör açısından üretim, değerlendirme ve pazarlama aşamalarının yürütülmesindeki rolü büyüktür (Avcı Softa, 2014; Doğan, 2005).

Ülkemizde halen geçerli olan Balıkçı Barınakları Yönetmeliği'nde barınaklar, balıkçı limanı, barınma yeri ve çekek yeri şeklinde sınıflandırılmaktadır (RG, 1996). Bu sınıflandırmada barınağın sağladığı imkân, barındırdığı gemi sayısı ve büyüklüğü gibi kriterler dikkate alınmaktadır. Karadeniz Bölgesi'nde halkın en önemli geçim kaynaklarından biri olan balıkçılık faaliyetleri

gerçekleştirilirken barınak, barınma yeri ve çekek yeri şeklinde bulunan kıyı yapıları önemli rol oynadığından, balıkçılık aktivitelerinin aksamaması için bu tür kıyı yapılarının sürekli gözlenmesi ve meydana gelebilecek sorunların belirlenerek muhtemel çözümlerin irdelenmesi önem arz etmektedir.

Türkiye su ürünleri üretimi 335.003 tonu avcılık yoluyla ve 514.805 tonu yetiştiricilik yoluyla olmak üzere toplam 849.808 ton'dur. Denizlerden yapılan avcılıkta en önemli pay %73 ile Karadeniz Bölgesi'ne aittir (TÜİK, 2023). Tüm kıyılarımızda Tarım ve Orman Bakanlığı ve/veya Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı kayıtlarında olan balıkçılık kıyı yapıları sayısı 385 olup, envantere göre Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 48 adet balıkçı barınağı, 63 adet çekek yeri, 5 adet barınma yeri ve 1 adet doğal barınma yeri bulunmaktadır. Batı Karadeniz Bölgesi'nde ise 33 adet balıkçı barınağı, 3 adet çekek yeri, 3 adet liman, 3 adet doğal barınma yeri ve 6 adet barınma yeri mevcuttur (Anonim, 2023).

Balıkçı liman ve barınaklarının balık boşaltma, pazarlama, satış ve muhafaza, tekne ve balıkçıların ihtiyaçlarının giderilmesi açısından yetersiz durumda olması ve altyapı yetersizlikleri

balıkçılığı yapılabilir ve tercih edilen bir meslek olmaktan çıkartmaktadır (Erdem vd., 2018). Bu araştırmada Ordu ilinde bulunan balıkçı barınakları ve çekek yerlerinin alt ve üst yapısal durumlarının yeterliliği, bulunan tekne sayısı değerlendirilerek sürdürülebilir balıkçılık yönetimi açısından sağladıkları katkılar ele alınmış ve bu kıyı yapılarının etkili kullanımının önemini ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

2.MATERYAL VE METOD

Bu çalışmada, 2023 yılında Ordu sınırlarında bulunan, Tarım ve Orman Bakanlığı envanterinde kayıtlı olarak faaliyet gösteren 9 adet balıkçı barınağı, 4 adet çekek yeri incelenmiştir (Şekil 1). Ordu ili genelinde balıkçılık kıyı yapılarının mevcut durumu, alt ve üst yapı imkanları, bulunan tekne sayılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu tesislere ait veriler su ürünleri kooperatif başkanları ve kıyı yapılarından yararlanan balıkçılarla yapılan bire bir görüşmelerden elde edilmiştir. Bunun yanı sıra Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın balıkçılık kıyı yapıları ile ilgili hazırlanmış olduğu veri tabanından da faydalanılmıştır.

Şekil 1. Ordu ili balıkçı barınakları ve çekek yerleri. (1. Ünye Balıkçı Barınağı, 2. Fatsa Balıkçı Barınağı, 3. Kurtuluş Mah. Çekek Yeri, 4. Bolaman Balıkçı Barınağı, 5. Yalıköy Balıkçı Barınağı, 6. Medreseönü Balıkçı Barınağı, 7. Okçulu Çekek Yeri, 8. Mersin Köyü Balıkçı Barınağı, 9. Kışlaönü Balıkçı Barınağı, 10. Kacalı Çekek Yeri, 11. Kumbaşı Balıkçı Barınağı, 12. Kirazlımanı Çekek Yeri, 13. Gülyalı Balıkçı Barınağı)

3.BULGULAR

Araştırmada Ordu bölgesinde küçük tonajlı teknelerin bakım, onarım işlerinin yapıldığı 9 adet barınak ve 4 adet çekek yeri incelenmiştir.

Ayrıca Ordu Büyükşehir Belediyesi tarafından işletilen ve 2014 yılından itibaren ticari faaliyet yapılmaksızın halkın kullanımına açılmış olan Ordu iskelesine ait bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Çalışmada incelenen balıkçılık kıyı yapılarından 20-150 arasında tekne yararlanmaktadır. Su derinliği, ana mendirek boyu gibi temel özellikler bakımından Ünye Balıkçı Barınağı daha büyük olmakla birlikte, en fazla balıkçı teknesini barındıran barınak Kumbaşı balıkçı barınağıdır (Tablo 2).

3.1. Barınaklara ait bilgiler

3.1.1. Gülyalı balıkçı barınağı:

Gülyalı ilçesinde bulunan bu barınak 1980-1982 yılları arasında DLH Genel Müdürlüğü

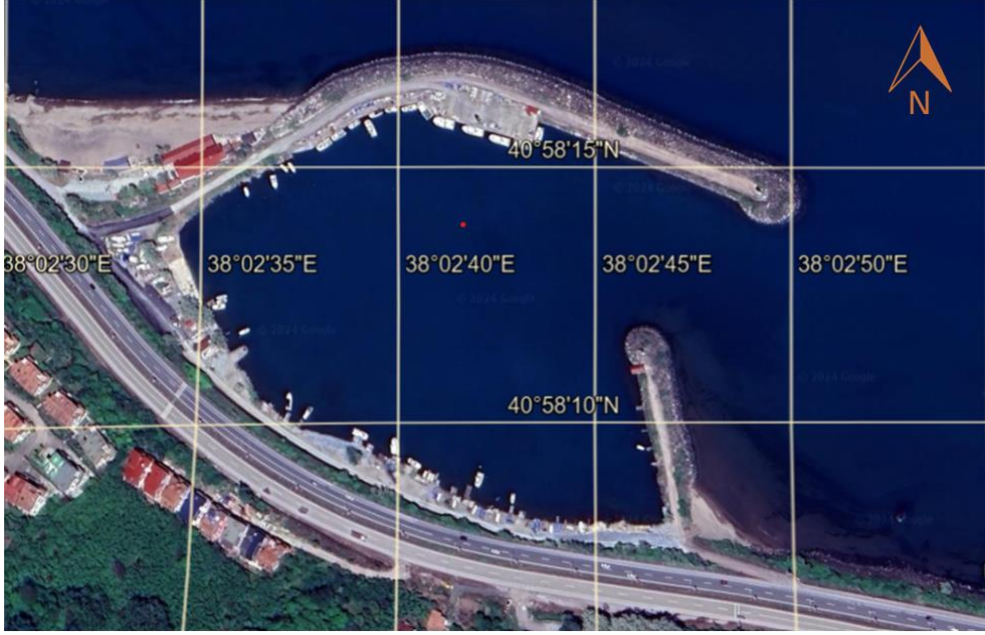
(Tarım sektöründen ayrılan ödenekle) tarafından yapılmış olup, Gülyalı Belediyesi'ne devredilmiş ve halen işletimi belediye tarafından yapılmaktadır. Ana mendirek ve tali mendirek boyları 460 m-150 m, su derinliği 2-4 m, rıhtım uzunluğu ve derinliği 75 m-2 m, korunan su alanı 5,4 ha, 80 tekne kabul kapasitesine sahip olan barınaktan yararlanan balıkçı tekne sayısı da 83'tür. Barınak balıkçılığın yanı sıra turizm sektörü tarafından da kullanılmaktadır (Şekil 2).

Tablo 1. Ordu iskelesine ait genel bilgiler.

Limana Hizmet Türü	Yük
Rıhtım Boyu (m)	268
Rıhtım Genişliği (m)	10
Su Derinliği (Min-Mak) (m)	6-8
Genel Kargo (ton)	125.000
Dökme Kuru Yük (ton)	325.000
Dökme Sıvı Yük (ton)	50.000
Ulaşım İmkânı	Karayolu

Tablo 2. Ordu ili balıkçılık kıyı yapılarının bazı özelliklerine ait bilgiler.

Balıkçı Barınağının Adı	Barınağın İşletmecisi	Barınan Tekne Sayısı	Su Derinliği (m) (Min-Mak)	Ana Mendirek Boyu (m)	Tali Mendirek Boyu (m)
Gülyalı Balıkçı Barınağı	Gülyalı Belediye Başkanlığı	83	2-4	460	150
Kumbaşı Balıkçı Barınağı-Altınordu	Kumbaşı Su Ürünleri Kooperatifi	150	2-5	600	540
Kışlaönü Balıkçı Barınağı-Perşembe	S.S.Perşembe Su Ürünleri Kooperatifi	110	2-5	310	75
Mersin Köyü Balıkçı Barınağı-Perşembe	S.S.Mersin Köyü Su Ürünleri Kooperatifi	75	2-4	390	120
Medreseönü Balıkçı Barınağı-Perşembe	S.S. Medreseönü Su Ürünleri Kooperatifi	20	2-5	380	75
Yalıköy Balıkçı Barınağı-Fatsa	S.S. Yalıköy Su Ürünleri Kooperatifi	50	2-4	426	120
Bolaman Balıkçı Barınağı-Fatsa	S.S. Bolaman Su ürünleri Kooperatifi	20	2-4	400	180
Fatsa Balıkçı Barınağı	Ordu Büyükşehir Belediyesi	22	2-6	600	540
Ünye Balıkçı Barınağı	S.S. Ünye Su Ürünleri Kooperatifi	95	2-9	1475	500
Çekmek Yeri	İlçesi	Barınan Gemi Sayısı			
Kirazlıman Çekmek Yeri	Altınordu	15			
Kacalı Çekmek Yeri	Perşembe	90			
Okçulu Çekmek Yeri	Perşembe	38			
Kurtuluş Mah. Çekmek Yeri	Fatsa	20			

Şekil 2. Gülyalı Balıkçı Barınağı (Google Earth).

3.1.2. Kumbaşı balıkçı barınağı:

Altınordu ilçesinde bulunan barınak DLH Genel Müdürlüğü (Tarım sektöründen ayrılan ödenekle) tarafından 1991-2001 yıllarında inşa edilmiştir. 2002 yılında S.S. Boztepe Kumbaşı Güzelyalı ve Kiraz Limanı Su Ürünleri Kooperatifi tarafından kiralanmış olup, Kumbaşı Su Ürünleri Kooperatifi tarafından işletmeciliği devam etmektedir. Barınaktan yararlanan tekne sayısı 150 olup, ana mendirek ve tali mendirek boyları 900 m-280 m, su derinliği 2-5 m, korunan su alanı 11 ha'dır. Rıhtım uzunluğu ve derinliği 100 m-3 m, 150 m-2 m olan barınak turizm sektörü tarafından da kullanılmaktadır (Şekil 3).

3.1.3. Kışlaönü balıkçı barınağı:

Perşembe ilçesinde bulunan barınak 1987-1988 yılında DLH Genel Müdürlüğü (Tarım sektöründen ayrılan ödenekle) tarafından inşa edilmiş ve Perşembe Belediyesine devredilmekle birlikte son olarak Perşembe Su Ürünleri Kooperatifi tarafından işletilmektedir. Barınaktan yararlanan balıkçı tekne sayısı da 110'dur. Ana mendirek ve tali mendirek boyları 310 m-75 m, su derinliği 2-5 m'dir. Rıhtım uzunluğu ve derinliği 70 m-4 m, 150 m-3 m, 177 m-2 m, korunan su alanı 2,7 ha'dır (Şekil 4).

Şekil 3. Kumbaşı Balıkçı Barınağı (Google Earth).

Şekil 4. Kışlaönü Balıkçı Barınağı (Google Earth).

3.1.4. Mersin köyü balıkçı barınağı:

Perşembe ilçesinde bulunan barınak 1975-1982 yıllarında DLH Genel Müdürlüğü (Tarım sektöründen ayrılan ödenekle) tarafından inşa edilmiş ve 1997 yılında S.S. Mersin Köyü Su Ürünleri Kooperatifine kiralanmış olup, halen kooperatif tarafından işletmeciliği devam etmektedir. Barınaktan yararlanan tekne sayısı 75 olup, ana mendirek ve tali mendirek boyları 390 m-120 m, su derinliği 2-4 m'dir. Rıhtım uzunluğu ve derinliği 50 m-3 m, 25 m-2 m, korunan su alanı 2,6 ha'dır. Barınağa ait uydu görüntüsü Şekil 5'te verilmiştir.

3.1.5. Medreseönü balıkçı barınağı:

Perşembe ilçesinde bulunan barınak DLH Genel Müdürlüğü (Tarım sektöründen ayrılan ödenekle) tarafından inşa edilmiş ve S.S. Medreseönü Su Ürünleri Kooperatifine kiralanmış olup, halen kooperatif tarafından işletmeciliği devam etmektedir. Barınaktan yararlanan balıkçı tekne sayısı 20, su derinliği 2-5 m'dir. Ana mendirek ve tali mendirek boyları 320 m-65 m'dir. Rıhtıma ait uzunluk ve derinlik 40 m-1 m, 65 m-4 m, korunan su alanı 2,9 ha'dır (Şekil 6).

Şekil 5. Mersin Köyü Balıkçı Barınağı (Google Earth)

Şekil 6. Medreseönü Balıkçı Barınağı (Google Earth)

3.1.6. Yalıköy balıkçı barınağı:

Fatsa ilçesinde bulunan barınak 1980-1986 yılları arasında DLH Genel Müdürlüğü (Tarım sektöründen ayrılan ödenekle) tarafından inşa edilmiş ve 1997 yılında S.S. Yalıköy Su Ürünleri Kooperatifince kiralanmış olup halen kooperatif tarafından işletmeciliği devam etmektedir. Barınaktan yararlanan balıkçı teknesi sayısı 50 olup, su derinliği 2-5 m'dir. Ana mendirek ve tali mendirek boyları 426 m-120 m'dir. Rıhtım uzunluğu ve derinliği 110 m-3 m, 36 m-2 m, korunan su alanı 4,3 ha'dır (Şekil 7).

3.1.7. Bolaman balıkçı barınağı:

Fatsa ilçesinde bulunan barınak DLH Genel Müdürlüğü (Tarım sektöründen ayrılan ödenekle) tarafından 1980-1986 yılında inşa edilmiş ve geçici devirle Bolaman Belediyesine devredilmiştir. Barınağın işletmeciliği S.S. Bolaman Su Ürünleri Kooperatifi tarafından yürütülmektedir. Ana mendirek ve tali mendirek boyları 400 m-180 m, su derinliği 2-4 m, tekne kabul kapasitesi 67, barınaktan yararlanan tekne sayısı 20'dir. Rıhtım uzunluğu 70 m-4 m, korunan su alanı 4,5 ha'dır (Şekil 8).

Şekil 7. Yalıköy Balıkçı Barınağı (Google Earth).

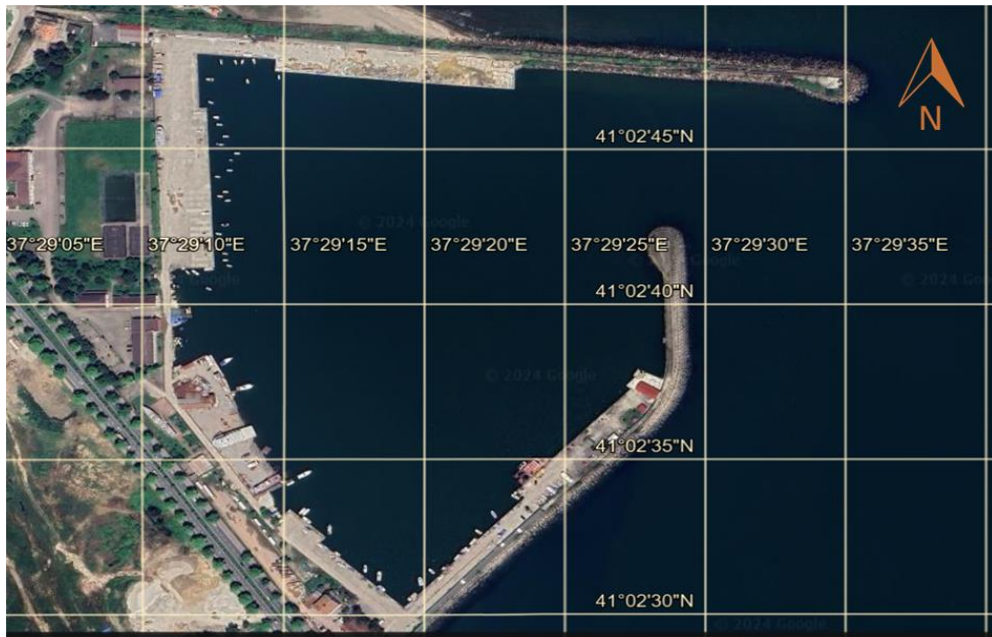
Şekil 8. Bolaman Balıkçı Barınağı (Google Earth).

3.1.8.Fatsa balıkçı barınağı:

Fatsa ilçesinde bulunan barınak DLH Genel Müdürlüğü (Tarım sektöründen ayrılan ödenekle) tarafından 1966-1969 yılında inşa edilmiş ve Fatsa Belediyesine devredilmiş olmakla birlikte Ordu Büyükşehir Belediyesi tarafından işletmeciliği devam etmektedir. Ana mendirek boyu 600 m, tali mendirek boyu 540 m, su derinliği 2-6 m, barınaktan yararlanan balıkçı teknesi sayısı 22'dir. Rıhtım uzunluğu ve derinliği 350 m-4 m, 262 m-2 m, 140 m-1.4 m, 95 m-1.2 m, korunan su alanı 5,6 ha'dır. Barınak turizm ve ulaştırma sektörü tarafından da kullanılmaktadır (Şekil 9).

3.1.9.Ünye balıkçı barınağı:

Ünye ilçesinde bulunan barınak 1984-1996 yıllarında DLH Genel Müdürlüğü (Tarım sektöründen ayrılan ödenekle) tarafından inşa edilmiş ve 1996 yılında S.S. Ünye Su Ürünleri Kooperatifine kiralanmış olup, halen kooperatif tarafından işletilmektedir. Barınaktan yararlanan balıkçı teknesi sayısı 95, ana mendirek ve tali mendirek boyları 1475 m-500 m, su derinliği 2-9 m dir. Rıhtım uzunluğu ve derinliği 100 m-2 m, korunan su alanı 43 ha olup turizm ve ulaştırma sektörleri tarafından da kullanılmaktadır (Şekil 10).

Şekil 9. Fatsa Balıkçı Barınağı (Google Earth).

Şekil 10. Ünye Balıkçı Barınağı (Google Earth).

3.2.Çekek yerlerine ait bilgiler

3.2.1.Kirazlımanı çekek yeri:

Altınordu ilçesinde bulunan çekek yerinden yararlanan balıkçı teknesi sayısı 15'tir. Çekek yerinin ana mendirek boyu 100 m, korunan su alanı 14 ha'dır (Şekil 11).

3.2.2.Kacalı çekek yeri:

Perşembe ilçesinde bulunan çekek yeri geçici devirle Perşembe Belediyesi tarafından işletilmektedir. Çekek yerinden yararlanan balıkçı teknesi sayısı 90'dır. Su derinliği 1-3 m olan çekek yerinin ana mendirek boyu 220 m, korunan su alanı 75 ha'dır (Şekil 12).

Şekil 11. Kirazlımanı Çekek Yeri (Google Earth).

Şekil 12. Kacalı Çekkek Yeri (Google Earth).

3.2.3.Okçulu çekkek yeri:

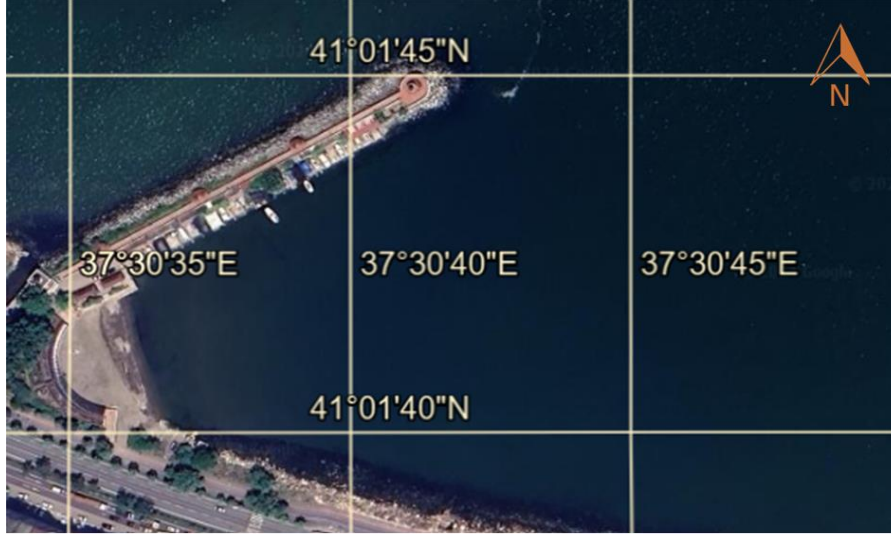
Perşembe ilçesinde bulunan çekkek yerinin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'ndan Tarım Bakanlığına devri yapılmadığından kiralaması yapılmamıştır. Çekkek yerinden yararlanan balıkçı teknesi sayısı 38'dir. Su derinliği 1-3 metre olan çekkek yerinin ana mendirek boyu 220 metredir (Şekil 13).

3.2.4.Kurtuluş mahallesi çekkek yeri:

Fatsa ilçesinde bulunan çekkek yeri kesin devirle Fatsa Belediyesi tarafından işletilmektedir. Çekkek yerinden yararlanan balıkçı teknesi sayısı 20'dir. Su derinliği 2-4 m olan çekkek yerinin ana mendirek boyu 205 m, korunan su alanı 1 ha'dır (Şekil 14).

Şekil 13. Okçulu Çekkek Yeri (Google Earth).

Şekil 14. Kurtuluş Mahallesi Çekkek Yeri (Google Earth).

Araştırmada incelenen balıkçı barınaklarının tamamında elektrik, su ve fener bulunduğu belirlenmiştir (Tablo 3). Gülyalı, Kumbaşı, Kışlaönü, Medreseönü balıkçı barınaklarında soğuk hava deposu olduğu, balıkçı barınaklarının altısında balıkçı lokali, ikisinde idare binası, birinde kapalı depo olduğu, yedi balıkçı barınağı

ve bir çekkek yerinde ağ malzeme deposu olduğu saptanmıştır. Balıkçı barınaklarının tamamında ve çekkek yerinde satış yeri ve ilk yardım birimi bulunmamaktadır. Kumbaşı, Kışlaönü, Fatsa ve Ünye balıkçı barınaklarında güvenlik mevcuttur (Tablo 3).

Tablo 3. Ordu ili balıkçı barınakları ve çekkek yerinin üst yapı tesis ve birimleri

Balıkçı Barınağının Adı	Elektrik	Su	Fener	Ağ Tamir Yeri	Buz Üretim Ünitesi	Soğuk Hava Deposu	Üst Yapı Tesisleri	Satış Yeri	İlk Yardım Birimi	Güvenlik
Gülyalı Balıkçı Barınağı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Balıkçı Lokali	-	-	-
Kumbaşı Balıkçı Barınağı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Balıkçı Lokali, Ağ ve Malzeme Deposu	-	-	✓
Kışlaönü Balıkçı Barınağı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	İdare Binası, Kapalı Depo, Balıkçı Lokali, Ağ ve Malzeme Deposu	-	-	✓
Mersin Köyü Balıkçı Barınağı	✓	✓	✓	✓	-	-	Balıkçı Lokali	-	-	-
Medreseönü Balıkçı Barınağı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Ağ ve Malzeme Deposu	-	-	-
Yalıköy Balıkçı Barınağı	✓	✓	✓	✓	-	-	Balıkçı Lokali, Ağ ve Malzeme Deposu	-	-	-
Bolaman Balıkçı Barınağı	✓	✓	✓	✓	-	-	Balıkçı Bürosu, Ağ ve Malzeme Deposu	-	-	-
Fatsa Balıkçı Barınağı	✓	✓	✓	✓	-	-	Ağ ve Malzeme Deposu, Sahil Güvenlik Binası (Ahmet Koçana Ait Tersane Balıkçılık Alanı Dışına Çıkmıştır)	-	-	✓

Tablo 3. Devamı

Balıkçı Barınağının Adı	Elektrik	Su	Fener	Ağ Tamir Yeri	Buz Üretim Ünitesi	Soğuk Hava Deposu	Üst Yapı Tesisleri	Satış Yeri	İlk Yardım Birimi	Güvenlik
Ünye Balıkçı Barınağı	✓	✓	✓	✓	-	-	İdare Binası, Ağ ve Malzeme Deposu, Balıkçılık Lokali	-	-	✓
Kirazlımanı Çekek Yeri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kacalı Çekek Yeri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Okçulu Çekek Yeri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kurtuluş Mh. Çekek Yeri	✓	✓	-	-	-	-	Ağ ve Malzeme Deposu	-	-	-

4. TARTIŞMA

Çalışmada, Ordu ilinde yer alan 13 adet balıkçılık kıyı yapısına ait alt-üst yapı imkân durumları ve bu yapılardan yararlanan tekne sayıları ele alınmıştır.

Balıkçılık kıyı yapılarının mevcut durumunu belirlemek ve ihtiyaçlarını ortaya koymak amacıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na hazırlanan raporlarda, bir balıkçı limanında, büyük limanlarda ek olarak olması gereken normal yaşama rıhtımının yanısıra yükleme boşaltma rıhtımının da bulunması gerektiği bildirilmiştir. Kıyı yapısını kullanan balıkçı teknelerinin sayısı, rıhtıma yaşama biçimi, avlanma sıklığı, gün içerisindeki en yoğun yükleme-boşaltma saatleri ve bağlanma koşulları gibi birtakım özelliklerin rıhtım boyunun belirlenmesinde dikkate alınması tavsiye edilmiştir (UDHB, 2011). Tokmak Kırkses ve Samsun (2020), Giresun'da yaptıkları çalışmada kıyı yapılarının büyük kısmında rıhtım bulunmakla birlikte yoğun avcılık dönemlerinde yeterli olmadığı belirtilmiştir. Trabzon'da ki kıyı yapılarından 11 balıkçı barınağı, 1 çekek yeri ve 1 barınma yerinde teknelerin yaşama için rıhtım bulunduğu ancak avlanan balıkların karaya çıkış noktalarının balıkçı barınaklarında ki yaşama rıhtımlarında yapıldığı belirtilmiştir (Boran & Avcı Softa, 2016). Dadaylı (2012), Zonguldak ili balıkçı barınaklarında rıhtım, çekek yeri gibi balıkçılık faaliyetleri için önemli olan ana unsurların bulunduğunu fakat bu yapıların ideal gelişimini tamamlamadıklarını belirtmiştir. Bu çalışmada incelenen kıyı yapılarından Mersin, Bolaman, Yalıköy ve Fatsa balıkçı barınaklarında rıhtım onarımına ihtiyaç duyulmakla birlikte, özellikle Yalıköy ve Bolaman balıkçı barınaklarında rıhtımın yetersiz

olduğundan dolayı balıkçı teknelerinin bağlanmadığı belirlenmiştir.

Demir (2023), Van ilindeki balıkçılık kıyı yapılarının çoğunluğunda, özellikle yağışların az olduğu zamanlarda rıhtım derinliğinin 50 cm'nin altına düştüğünü; Boran ve Avcı Softa (2016), Trabzon'da yer alan balıkçı barınaklarının basen içi su derinliklerinin 1-4 m arasında değiştiğini, rıhtım boyunca su derinliği 1 m olan yerlerde büyük teknelerin yaşayamayacağını belirtmişlerdir. Mevcut çalışmada balıkçı gemilerinin rıhtımlara yaşayabilmesi açısından önemli olan su derinliği 2-9 m arasında değişmektedir.

Tokmak Kırkses ve Samsun (2020), Giresun'daki kıyı yapılarının tamamında dam bulunduğunu, balıkçıların ağ bakımlarını yapmak için teknelerini bu damların önünde bulunan çekek yerlerine aldıklarını, birçok kıyı yapısının temel sorunları arasında yer alan elektrik ve su yoksunluğu nedeniyle tekne ve ağ bakım-onarım işlemleri sırasında sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Boran ve Avcı Softa (2016), ağ bakım ve onarımı için gerekli olan ağ tamir ve kurutma sahasının sadece Trabzon-Motor, Farez ve Beşikdüzü balıkçı barınaklarında bulunduğunu bildirmişlerdir. Bu çalışmada 9 barınağın tamamında ağ tamir yeri mevcut olmakla birlikte Medreseönü, Bolaman ve Kışlaönü balıkçı barınaklarının tekne bakım ve onarım açısından yeterli olmadığı belirlenmiştir. Çekek yerlerinin hiçbirinde ağ tamir yeri olmamakla birlikte tekne bakım ve onarım açısından da yeterli olmadıkları tespit edilmiştir.

Boran ve Avcı Softa (2016), Trabzon ilinde; Tokmak Kırkses ve Samsun (2020), Giresun ilinde balıkçılık kıyı yapılarına yönelik yürüttükleri çalışmalarda balıkçılık kıyı yapılarının tamamının ilgili yönetmelik ve

raporlarda belirtilen niteliklerde olmadığını, altyapı-üstyapı işlevleri bakımından yeterli şartları sağlamadıklarını bildirmişlerdir. Balık ve Topçu (2014), Ordu ilinde balıkçı barınaklarında özellikle küçük balıkçı tekneleri için çekek yerlerinin yetersiz olduğunu, elektrik ve su bulunmamasının bakım-onarım zamanlarında balıkçıların işlerini zorlaştırdığını, av aracı ve diğer ekipmanların muhafaza edilebileceği kapalı alanların bulunmadığını ifade etmişlerdir. Mevcut çalışmada da barınakların çoğunluğunda rıhtım yetersizliğinden dolayı teknelerin bağlanmadığı, elektrik ve su sorunlarının yaşandığı ve ağ ve diğer malzemelerin muhafazası için kapalı alan bulunmadığı belirlenmiştir. Çekme yerlerinin alt yapı ve üst yapı hizmet üniteleri bakımından tamamıyla yoksun olduğu sadece Kurtuluş Mahallesi çekme yerinde elektrik, su ve ağ ve malzeme deposunun bulunduğu belirlenmiştir.

Ağ kurutma sahası, idare binası, satış yeri, çok amaçlı depolar, soğuk hava deposu, şoklama ünitesi, buz üretim ünitesi, tuvalet, bakım-onarım atölyesi ve balıkçı lokali, çağdaş bir balıkçı barınağında bulunması gereken önemli ünitelerdir. Barınaklarımızda söz konusu tesislerin büyük kısmı bulunmamakta olup, halen rıhtımları tamamlanmayanlarda dikkat çekmektedir. Rıhtım bulunanlarda ise temel bağlama unsurları olan baba, halka ve usturma gibi olanaklar sınırlı iken, liman sahalarındaki beton kaplamalarda, aydınlatma ve güvenlik çiti gibi temel altyapılarda eksikler bulunmaktadır (Akçaoğlu vd, 2007).

5. SONUÇ

İncelenen kıyı yapılarının %100'ünde elektrik, su, fener, ağ tamir yeri, %44'ünde buz üretim ünitesi, %44'ünde soğuk hava deposu, %44'ünde güvenlik, %67'sinde balıkçı lokali, %78'inde ağ ve malzeme deposu ve %33'ünde idari bina bulunmakta iken tamamında satış yeri ve ilk yardım birimi bulunmamaktadır. Ayrıca Fatsa balıkçı barınağında güvenlik önlemlerinin yeterli olmamasından dolayı özellikle akşamları eğlence amaçlı kullanıldığı belirlenmiştir. 4 adet çekme yeri incelendiğinde ise sadece Kurtuluş Mahallesi Çekme yerinde elektrik, su ve ağ ve malzeme deposu bulunmaktadır.

Balıkçılık kıyı yapıları üzerine yapılan araştırmalar, deniz ve tatlı su kaynaklarının etkili bir şekilde korunması ve yönetilmesi için önemli bir referans kaynağı oluşturmaktadır. Konu ile ilgili daha önce yapılan ve mevcut çalışma sonuçları, balıkçılık kıyı yapılarının altyapı ve üstyapı potansiyeli açısından yetersiz olduğunu

ve bu yapıların verimli bir şekilde kullanılmadığını göstermektedir. Bu yetersizliklerin balıkçıların çalışma koşullarını ve dolayısıyla balıkçılık sektörünün sürdürülebilirliğini olumsuz etkilediği söylenebilir. Balıkçılık faaliyetleri açısından önemli olan bu yapıların modern balıkçılığa yönelik hizmet verecek şekilde rehabilitasyonunun yapılması gerekmektedir.

FİNANS

Bu çalışmanın yürütülmesinde herhangi bir finans desteği alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

YAZAR KATKILARI

Tüm yazarlar çalışmaya eşit katkıda bulunmuştur.

ETİK ONAY BEYANI

Bu çalışmada deney hayvanları kullanılmaması nedeniyle Yerel Etik Kurul Onayı alınmamıştır.

VERİ KULLANILABİLİRLİK BEYANI

Bu çalışmada kullanılan veriler makul talep üzerine ilgili yazardan temin edilebilir.

KAYNAKLAR

- Akçaoğlu, V., Oral, E.Z. & Akçaoğlu, S., (2007, Ekim, 25-28). *Ülkemizdeki Balıkçı Barınaklarının Temel Sorunları*. 6. Ulusal Kıyı Mühendisliği Sempozyumu (s. 131-134). İzmir.
- Anonim (2023). *Balıkçılık Kıyı yapıları Envanteri*. <https://www.tarimorman.gov.tr/BSGM/Belgeler/Icerikler/> (Erişim Tarihi: 9 Kasım 2023).
- Avcı Softa, Ş. (2014). *Trabzon İlinde Yer Alan Balıkçılık Kıyı Yapıları Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Balık, İ. & Topçu, T. (2013). Ordu ili balıkçı barınakları ve sorunları. *Mavi Yaşam Araştırma ve Haber Bülteni*. 4(2):8-14.
- Boran, M. & Avcı Softa, Ş. (2016). Trabzon ilinde yer alan balıkçılık kıyı yapıları üzerine bir araştırma. *Ege Journal of Fisheries and Aquatic Sciences*, 33(4): 307-311.

- Çötel, F.T. (2023). Su Ürünleri Raporu. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü. <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge/Belgeler/PDF> (Erişim tarihi:04.03.2024).
- Dadaylı, E.A. (2012). *Zonguldak İli Balıkçı Barınaklarının İncelenmesi, Kozlu Balıkçı Barınağı Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- Demir, M. (2023). Van (Türkiye)'daki Kıyı Yapıları ve Mevcut Durumu. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3(1): 22-36.
- Doğan, M. (2005). Ülkemiz Balıkçı Barınakları Bilgi Sistemi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Diploma Projesi. (Yön: Y. Arısoy).
- Erdem, Y., Özdemir, S., Özsandıkçı, U. & Büyükdeveci, F. (2018). Sinop İli Balıkçılık Altyapıları. *Türk Denizcilik ve Deniz Bilimleri Dergisi*. 4(1): 20-32
- Huntigon, T., Nimmo, F. & Macfadyen, G. (2015). Fish landings at the world's commercial fishing ports. *Journal of Ocean and Coastal Economic*, 2(4):1-9. <https://doi.org/10.15351/2373-8456.1031>
- Resmi Gazete (1996). Official Gazette, Regulation of fishing ports (in Turkish). Retrieved from <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr> (Erişim Tarihi:10.03.2016).
- Tokmak Kırses, N. & Samsun, S. (2020). Giresun ili Balıkçılık Kıyı Yapıları. *Turkish Journal of Maritime and Marine Sciences* 6 (1): 42-50.
- TÜİK (2023). Su Ürünleri İstatistikleri <https://www.tarimorman.gov.tr/BSGM/Belgeler/Icerikler/Bsgm-istatistik.pdf> (Erişim tarihi: 04/03/2023)
- UDHB (2011). Balıkçılık Kıyı Yapıları Durum ve İhtiyaç Analizi Sonuç Raporu. Cilt-I, Cilt-II. Ulaştırma Bakanlığı Demiryollar, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü, Ankara.